

Silio meo charo et obediēti
Friderico Ernesto Hoffmanno
in futurum usum practicum
consecrat Pater.
dissertationis huc clinicae
MDCCLXXIII. M. Maja.

Le. 37.

Dissertatio. Clinica.

1. Praxis clinica febriem c. cautelis.
 2. - - - - inflammationum - - -
 3. - - - - hamorrhagiarum - - -
 4. - - - - dolorum - - -
 5. - - - - Convulsionum - - -
 6. - - - - morborum Spasmodico-convulsiuorum.
 7. - - - - Spasmodicorum
 8. - - - - ex atonia cerebri
 9. - - - - - viscerum
 10. - - - - uteri vitio.
 11. - - - - glandularum vitio.
 12. - - - - infantum.
-

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
SISTENS

**COMPENDIOSAM
ET CLINICAM AD FE-
CTUUM SPASMODICORUM
PRAXIN CUM CAUTELIS,**

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIAE, MARCHIONE BRAN-
DENB. CETERA,
PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO,
CONSILIARIO ET ARCHIATRO REGIO,
MEDICINÆ ET PHIL. NAT. P.P. h. t.
DECANO.

*PRO ADIPISCENDIS SUMMIS IN ARTE
SALUTARI HONORIBUS*

Ad d. Novembr. MDCC VII.

horis ante & pomeridianis

Publico eruditorum iudicio examinique
tradet

CHRISTIANUS ALDE,
VRATISLAVIENSIS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Typis JOANN. GRVNERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIO MEDICA IN ALGIBRALIS

COMPLETIO
ET CLINICA
CUM SPATIOSIORUM
PR. ...

RECTOR ...

DR. PHILIPPO WILHELMO
PRINCIPALIS ...

DR. FRIDERICO HOFFMANNO
CONSILIARIO ...

PRO ADVERSARIIS ...

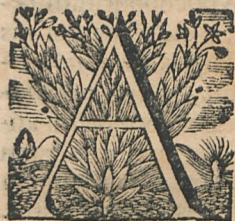
CHRISTIANUS ADEU
VRAZISAVENSIS

HAER. HANDBUCHER
Typo JOH. CRAMER, Acad. Typogr.

CAPUT I.
DE
PASSIONE HYPOCHONDRIACA.

Parte corporis, quæ maxime patitur, adpellationem traxit hæc passio, quia sub costis, quas Græci *χόνδρος* vocant, radices agit, & vicina viscera, quæ infra costas posita sunt, maxime infestat. Sunt, qui & flatulentam passionem adpellant, quod nomen a solempni symptomate sumpsit, quippe insigni illa flatuum ructuumque frequentia ægri vehementissime distenduntur.

II. Si quis alius, certe hic morbus spasmodicis malis adnumerandus est, ut qui membranaceas nervosasque corporis partes, & quæ molliori sensu polent, misere detorquet & dilacerat, atrocissimis eadem spasmis contrahendo. Cui quidem furori præter cetera membra maxime patent ventriculus ejusque orificia, diaphragma plexus mesenterii, ceteraque

partes omnes, in quas eximiores nervi maxime ex pari vago descendunt. Quo referre oportet ipsum cor, pulmones, & hisce proximas fauces, siquidem hæc membra liberali admodum nervorum copia corroborantur.

III. Spasmo autem nostri mali causam recte assignari, vel gravissima symptomata, quæ certatim ægrotantem adpetunt, evincunt adprobantque. Sunt vero hæc fere: Vehemens fit dolor circa præcordia, vehemens constrictio, ut zona constringi videantur ægri, palpitatio adest cordis. Accedit gravis inflatio, cum manifesto dolore internoque partium æstu, plerumque sinistrum magis hypochondrium, sæpe tamen & dextrum excruciat. Adest perpetuus hujus mali comes alvi durities, & largus flatuum proventus, qui dum distendunt intestina, ventriculus inflatur, unde spirandi difficultas & præcordiorum anxietas excitatur. Sique per os vel per inferiora iidem solvuntur, scire licet, relevari malum, ventriculo in sedem suam relapso & doloribus, quos ciebant flatus, mitigatis. Frequens quoque est ex hoc malo laborantibus capitis dolor vertigo, cordis palpitatio, subita tristitia phlogosis, somnia terrificæ vigiliæ inquitudo.

IV. Quod excretiones attinet, fati constat, in hypochondriacis salivam vel urinam copiose ferri, vel nimio quoque sudore eosdem digeri, perpetuumque fere est in hoc morbo, unum ex his solito copiosius fluere. Cujus quidem rei non alia ratio est, quam quod ob tardiorum sanguinis motum serum a sanguine secedit, unde largius in corpus redundans, qua data porta, effun-

funditur. Alvus quoque in hoc malo diu sæpius ad-
fricta est, interdum soluta nimis.

V. Habet adfectus noster, ut cetera ex spasmo-
dicis malis, exacerbationes suas, & vehementer sæpe
ingravescit, licet nunquam recte valeant adfecti, per-
petuo fere languore iis adhærente. Igitur periculo-
sa hisce est veris & autumnæ inæqualitas, item hyemæ
frigus, ex tempestatibus vero maxime nocent frigidæ
& quæ imprimis variant, venti boreales iidemque cum
zephyro mixti. Quo fit, ut sub tali tempestatum ha-
bitu valetudo illorum increascat, & aliis malis cathar-
ris febribus tussi implicentur. Sub exacerbatione ve-
ro partes extremæ frigescent, tremunt, anxietas & cor-
dis palpitatio intenditur, urina fertur tenuis limpida
crystallinumque colorem æmulatur. Sequitur corporis
æstus, faucium siccitas, cibi fastidium, musculi faciei
præsertim palpebrarum tremulo quandoque motu vi-
brant, somno vel nullo vel interturbato adparente.
Vexant ægros siccæ vomitiones, **Birgen**/quas magno
frustraneo tamen conatu moliantur, unde singultus
commotiones ructus, vomitus acidissimi, reddita per
os viridissima materia. Urina varia est, modo pauca
modo copiosior, interdum diluta & tenuis, mox cras-
sa interdum ruffa sæpe nigricans cernitur, frequenter
etiam subrubra quædam in illa subsidunt, quæ arenu-
larum speciem repræsentant.

VI. Est hic adfectus familiaris phlegmaticis me-
lancholicis, & quibus corpus laxum spangiosumque
& sensibiliores nervos largita est natura. Idem male
habet eos, quibus ex diuturna longa que valetudine
corpus infirmum est, & ocio vitæque sedentaria debili-
tatum

tatum. Quo in numero ponendi inprimis sunt literarum studiosi, qui dum die nocteque libris adfident, adfida meditatione nocturnaue vigilia vires imminuunt, molestum hocce malum inde contrahentes. Sedendo enim corpus incurvant, unde sanguinis circuitus per corpus languescit, concoctio impeditur, alvus excipatur, & ita huic malo janua aperitur. Quod augent inprimis adfectuum intemperantia, curæ anxiae victus intempestivus, cibi duri acidi it. falsamenta, siquidem plerumque hoc morbo torquentur, qui molli lautoque vitæ generi adsueverunt.

VII. Malum hypochondriacum hereditarium est, & a parentibus in liberos quasi hereditate quadam propagatur. Inde est, quod Hippocrat. lib. de morbo sacro diserte scribat, ex lienosis lienosos generari.

IIIX. Exercet hic adfectus juventutem maxime, ita ut a 18. ad 25. annum extendatur. Intra quod quidem spatium inprimis sævit, postea in scorbutum, nephritidem, vel arthritidem terminatur.

IX. Omne vero morborum genus hypochondriacos gravius adfligit, unde febribus, rheumatismis catharris, tusi ferocissima solito acrius ac vehementius adficiuntur. Periclitanturque iidem magis ex passionibus acutis, febribus malignis, perechialibus, variolis morbillis purpura, quibus malis quippe defecti viribus facillime commoriuntur.

X. Est & aliud vitium, quod hypochondriacis frequenter accidit, hæmorrhoidum nempe profluvium. Idque circa autumnale vel vernum tempus plerumque incidere consuevit. Ipsæ hæmorrhoides quandoque cæcæ sunt, quandoque nimium fluunt, ut viribus

bus aegroti exfolvantur. Eadem tamen ubi suppressæ sunt, gravissima symptomata inducunt, sanguine, qui exitum non habet, ad superiora inclinato.

XI. Periculo vacat hic adfectus & diutissime trahit, interdum tamen mortem adfert, ubi nempe atræ sursum & deorsum ejiciuntur. Id quod fieri solet, si obstructus est lien, si ob infarctum ejus sanguis transitu prohibitus, circa sinistrum hypochondrium detinetur. Et hic est morbus ille niger Hippocratis, quem peculiari dissertatione D. Præses latius comprehendit.

XII. Distat hæc passio a colica convulsiva in eo maxime, quod in hac nec cordis palpitatio, nec anxietas oppressoria vel vertigo obversetur, faciliusque eadem solentiori cedat curationi. Quod aliter in passione hypochondriaca evenit, quæ levari quidem, si justa cura accedat, ex toto evelli vix potest.

Curatio.

Duplex curationis genus est, alterum ubi saltem mitigatur malum, alterum, cui extirpatio mali est proposita. Prius ut adsequamur, sequentia observare oportet 1) ut spasmis delinitis flatus discutiantur & acrimonia humorum temperetur.

Ac primum quidem dissipandis flatibus egregie inserviunt clysteres, ex discutientibus speciebus carminativis oleisque emollientibus adparati. Tales sunt, qui habent semin. IV. carminat. major. baccas lauri juniperi, flor. chamomill. vulg. Roman, fl. hormini
cen-

centaurii minoris ol. anethi chamomill. coct. carv. destill. ess. castor. spiritum vini camphoratum.

2.) Acrimoniam humorum mirifice infringit sequens pulvis: Recipe pulv. Marchion. lap. cancror. matris perl. antimonij diaph. ana drachm. unam niri purif. gr. 12. ess. castor. gutt. X. m. f. Pulv. divid. in dof. X. & ex aqua cort. aurantium vel menthæ spirituosa adsumatur.

3.) Ad spasmos removendos probatissimæ virtutis est liquor anodynus mineralis D. Præsidis, præsertim si cum tertia parte essentia alexipharmacæ commisceatur.

4.) Externas partes linamentis nervinis fovere oportet, inter quæ eminent balsamum vitæ D. Præsidis, stomacho & nuchæ admovendum. Vel hujus loco sequens usui esse potest; Recipe aq. Anhaltinæ unciam unam ol. nucist. destill. lavendul. ana drach. sem. balsam. Peruv. drachmam unam, camphoræ scrupulum unum, m.

Et hæc quidem in ipso impetu mali retundendo observare oportet, majorem vero illud curam, si quidem cura aliquid profici potest, desiderat, si ejusdem radices, quæ altissime infederunt, evellere meditatur. Quo in casu illud inprimis intuum est, ut tota natura, quæ penitus everfa & debilitata est, in pristinum vigorem adseratur. Ac primum quidem vitalis sanguinis motus restituendus est, & ad laborandum inprimis, ut per abdomen ejusque viscera promptius idem suum iter emetiatur. Quod ut impetremus, opportunis medicamentis confirmandus est solidarum partium tonus & motus peristalticus intestinarum. Igitur

Igitur profunt , quæ infra posuimus, medicamen-
ta.

1.) Recipe limaturæ mart. purissimæ & in pul-
verem subtilissimum comminutæ drachmam unam
rad. ari. lapid. cancerorum arcan. duplic. an. scrupu-
los IV. olei menthæ nucistæ cortic. aurant. ana gutt.
iij. m. f. Pulv. de quo singulis diebus dimidium drach-
mæ languenti dari potest. Post cujus usum digeren-
dum corpus paulo acriori motu, jubendusque æger
a cibis per IV. horas abstinere. Vitandi etiam tunc
curiose omnes acidi viscosi & duriores cibi, item qui
flatus movent. Capere potius oportet leves faciles,
quibus liberalior potio est interponenda.

2.) Post cibos vel super prandium uti debet
balsamicis carminativis, ut eorundem auxilio conco-
ctio adjuvetur. Quod egregie præstat eleixir balsa-
mictum Dn. Præsidis vel si illud non suppetit, paratis-
simæ identidem virtutis est sequens carminativum:
Recipe tincturæ tartari spir. salis ammoniaci vinosi
ana drachmas duas olei nucist. cort. citri rec. auran-
tior. ana guttas IIX. m. potest ad guttas 30 vel 40.
dari.

3.) Utile etiam est, balsamicis pillulis alvum quæ
in hoc adfectu contractior plerumque est, subinde du-
cere. Quo fine adhiberi possunt quæ sequuntur pil-
lulæ: Recipe ext. centaur. minor. aloes absynth.
rhabarb. gummi ammoniaci myrrh. elect. pari pon-
dere drachmam unam limat. mart. præpar. salis fuc-
cin. trochisc. alhand. ana drachm. sem. extr. castor.
camphor. ana scrup. unum m. f. cum bals. peruviano
pillul. ex scrupulo uno XX. dosis est 14.

B

4.) Præ-

4.) Præter hæc quæ proposuimus, illud inprimis animadvertendum, ut, quod in omnibus diuturnis tardisq; passionibus fieri oportet, hæc medicamenta prudenter continentur. Primum igitur hæc remedia ad minimum dies duodecim adhibenda sunt, dein remotis pillulis ceterisq; eleixir balsamicum vel sal volatile oleosum Sylvii usurpetur, per octo dies continuandum. Postea redire oportet ad priorem curam, & hac absoluta, iterum resumere posteriorem. Idque sæpius fieri debet, prout vel remittit, vel intenditur malum, maxime circa vernum & autumnale tempus, mense Aprilii & sub principio Septembris.

Monita & Cautela.

1.) Quia plethora male habet hypochondriacos, hinc lenis sanguinis detractio optime opitulatur, ante vernalem vel autumnalem curam instituenda. Idem fieri oportet, si hæmorrhoides, quæ alioquin familiares ipsis, ferri desierunt. Quæ ubi cæcæ fuerint, aperire easdem convenit, illito venarum oris succo caparum, vel iisdem scalpello incis. Ubi vero minus recte fluunt, præter maturam sanguinis missionem adponendæ ano sanguiifugæ item scarificatio instituenda, ut évocato sanguine mali vehementia imminuatur.

3.) Abstinere oportet eos, qui hoc cum malo confluantur, ab omnibus calidioribus oleosis & quæ sanguinem vehementius commovent, idque servare eos convenit tam in accessione mali, quam in ejusdem remissione. Inde detrahenda ipsis calidiora vina, spiritus vini

vini vel aquæ uti vulgo eas adpellant vitæ , & falia volatilia acriora , quæ ex animantium regno deprimuntur.

II. Non minori cautione opus est in usu calidorum infusori in ex herbis Thee, Coffee ceterisque. Quæ si moderate adsumuntur, mirificam huic malo medicinam præstant, quippe transpirationem adjuvando sanguinis motum excitant, ac augent, eundemque reddunt liberiores. Quod contra evenit in iis, qui intemperantius ea hauriunt, siquidem ingenti illa vi aquarum solvitur solidarum partium robur, ventriculiq; imprimis membranæ debilitantur, unde turbato salutari digestionis officio flatus & aliâ incommoda proveniunt.

III. Providendum etiam cum cura, ne purgantibus valentioribus, vel emeticis, vel nimio spirituum eleixiriorum vel carminativorum copia noxa biliofioribus adferatur. Hæc enim remedia, uti insignem opem in hoc malo promittunt, si temperata si leniora fuerint, & iusto tempore rectaque dosi dantur; ita e contrario laudem hanc omnino destituunt, si nimius illarum usus fuerit, cum vires ægrotantis opprimant magis, quam erigant resuscitentque.

IV. Solet autem, si quid aliud certe crebra mutatio medicamentorum in hac passione perniciofa esse, & commune plerumque omnibus, qui hoc malo adfliguntur, quod ad nova subinde remedia transeant, & nihil non auxilii experiantur. In quo vehementer quidem errant, quippe desultoria hac cura vix aliter fieri potest, quam ut malum exasperetur.

III, IIIV

B 2

V.

V. Pari providentia opus est in usu martialium, quæ cum nostro adfectui propria fere medicina sint, non tuto tamen semper adhibentur. Ideoque personarum utique ratio habenda est, siquidem alii hoc auxilii genus commode ferunt, alii id ipsum respuunt & reformidant. Itaque si spasmi urgent, si contracta jam alvus est, satius est, iisdem abstinere, quod hæc, dum, qua pollent constringendi facultate agunt, alvum magis comprimant, adeoque sævienti malo faces subiciant. At ubi neque adpetitum lædunt neque ventrem intendunt, merito ad hæc confugiendum est, ut infirmus viscerum tonus clementer adstringatur.

VI. Ultimum fere est auxilium in adfectu nostro thermarum & acidularum potus, quarum sæpe usu si omnia fere remedia victa sunt, pertinax hæc valetudo expugnatur. Diligenter tamen æstimare oportet ex personarum ratione, utrum thermæ vel acidulæ sint præferendæ. Illæ enim magis senibus phlegmaticisque conveniunt, & iis maxime, qui ad phthisin & hæcticam inclinant. Acidulæ vero merito suadendæ sunt biliosis & calidioribus, & qui in florente ætate adhuc sunt constituti.

VII. Alcalina seu terrea seu salina hypochondriacis egregie expediunt, ex ipso tamen adpetitu diiudicare oportet, utrum pleniore vel exiguo illorum usu opus sit. Nam ubi hic integer ubi nimius, uti solet, fuerit, liberalius omnino adhibenda sunt, ubi vero ille senescit vel deficit plane, parcior illorum usus fit, vel plane omittantur. Periculum enim est, ne ubi nimius illorum usus accedat, ex toto adpetitus opprimatur, impedita alimentorum solutione.

VIII. Mil-

VIII. Millefolium ex aqua calida decoctum tam in adfectu hoc corporis, quam in hæmorrhoidum suppreffione merito deprædicatur, si potus ordinarii loco adsumitur. Cujus quidem vires cum multi ex veteribus commendent, tum Riverius inprimis celebris Galliæ Medicus multus est in ejus laudibus enumerandis.

IX. In malo hypochondriaco prospicere oportet, ut alvus semper respondeat, quæ in hoc valetudinis genere plerumque intenditur. Iuvat autem, id non vehementioribus medicamentis præstare, sed clysteribus carminativis emollientibus & quæ clementer alvum deducunt. Quam egregie identidem emolliunt alimenta, quæ facile fermentescunt, uti sunt poma Borstorfiana & pruna dulcia, modo ne omnibus subjectis promiscue hæc offerantur. Prosumt etiam tartarea, tinctura tartari, tartarus solubilis, inprimis amara quæ molliter alvum movent, qualia sunt pillulæ polychrestæ D. Præfidis pillulæ Coneringianæ, Becherianæ, it. passulæ laxativæ & quæ rhabarbarum suggerit medicamenta.

X. Secundum hæc motus cæci præcipuum præfidium merito commendari debet hypochondriacis, quippe hic obstructions recludendo perennem illum fluidorum motum unice confirmat & tuetur. In quo tamen id temperamenti servandum est, ne, quod in omni re perniciosum est, excedat modum. Ideoque sub autore Corn. Celso ejus finis esse debet sudor, aut certe lassitudo, quæ citra fatigationem sit, sufficitque ambulatione acriori dimoveri corpus, vel lectione aliisque generibus exerceri. Post hæc habendus est æger

in ampliori lucidoque conclavi, vitandum frigus nubilumque cœlum, tentandum etiam subinde balneum, ut molli ejus vapore constrictæ spâsmo partes emolliantur.

V. Victus etiam ratione succurrendum est malo, & opportune providendum, ne quod cura vel medicina restituit, id incontinentia detrahat. Itaque in hoc morbo nunquam utilis est nimia satietas, nec convenit, distentum, atque plenum ex triclinio discedere. Illud potius agendum est, ut concoctioni, quæ egregie imprimis laborantem juvat, recte studeatur. Quare evitare oportet cibos viscidos acidosque dulcia leguminaque & quæcunque inflare consueverunt. Super cœnam liberalius bibendum est, neque alienum est, vinum quandoque adjicere, quod hoc concoctio ciborum adjuvatur. Commendandum vero Mosellanum Rhenanum pauci ferre possunt.

VI. Postremo animi tranquillitas in hoc adfectu commendari debet, quippe quò tantum levatur corpus, quantum adfectuum incontinentia debilitatur. Quo magis enitendum hypochondriacis, qui temperamenti vitio plerumque adfectuum turbibus jaſtantur, ut erectum placidumque semper animum habeant, subtractis omnibus quæ eumdem inquietare possunt. Neque tuta est nimia cogitatio, qua animi securitas idemtidem interturbatur, fluido nerveo quod corporis robur sustinet, meditationis intentione elanguescente.

CAPUT II.

D E

EXCRETIONIBUS PER SPASMOS
SUPPRESSIS.

AQue magna vis spasmodorum est in excretionibus, quæ salutares corpori maxime sunt, suppressendis. Prius autem, quam ad excretionum species descendamus, non inutile fuerit spasmodorum ingenium paucis adumbrare.

I. Itaque omnis spasmi hæc natura est, ut fibris ægre faciat, dum illas coarctat constringit contrahitque. Qua quidem constrictione illud incommodi accidit, ut clausis fibrarum poris, compressisque tenuibus vasculis, quæ huc feruntur, sanguini transitus ex arteriis in venas intercludatur, ejusdemque influxus in colatoria & excretoria inhibeat. Unde sanguinis motus inæqualis omnino redditur, & excretiones impediuntur, clauso itinere ejiciendis.

II. Atque hoc quidem perpetuum est in omni excretionum suppressione, prout tamen diversa sunt emunctoriorum genera, ita etiam si quod ex iis a spasmo corripitur, vario modo excretiones retinentur.

III. Itaque si spiramenta cutis, per quæ subtiles acres salæque fordēs exeunt, spasmo diffringuntur, sudor fluere definit. Atque hoc idem accidit, si renes vel vesica aut ipsi ureteres spasmo vexantur, quippe urina fluxus statim impeditur. Sique idem spasmus ad ductum cholodochum pervagatur, ejusque orificium

ficiam in duodeno comprimit, non potest aliter fieri, quam ut bilis, quæ subire debebat duodenum, clauso itinere alveum suum primum repetat, mox in ipsum sanguinem redundet.

IV. At ubi uteri vasa quæ luculenta in copia per eum serpunt, spasmo tentantur, idque in vagina inprimis, salutaris menstruorum fluxus retardatur. Parique modo hæmorrhoidum suppressio accidit, ubi intestini recti vasa, quæ redundantem sanguinem reddere debebant, spasmo constringuntur.

V. Si in intestina ejusmodi constrictio incidit, necessarium omnino est, alvum contrahi. Sique vesicam ejusque sphincterem corripit spasmus, imminet stranguria mingendique difficultas. Ex quibus intelligi potest, quam infesta sint naturæ corporique nostro spasmi, cum rem tam salutarem tam necessariam nobis eripiant excretiones supprimendo. Et ut mala, quæ inde consequuntur, illustriora ac expressiora sint, licet strictim jam eadem persecuti sumus, uberius tamen illa explicabimus, singula speciatim complexuri.

VI. Quod si proinde sudor a spasmo supprimitur, sequentes fere, notæ concomitantur: Extrema frigent summa cutis præter solemnem contractionem, insuper exasperatur, quod patrio sermone ita exprimitur: *Er friegt eine Gänse-Haut.* Porro coarctantur cutis pori, venæ disparent, cutis habitus concidit ora albescunt, purpureus genarum flos perit, ferali quasi pallore easdem obsidente.

2.) Talis omnino spasmus, qui sudorem adstringit, frequens est incipientibus febribus intermittentibus,

tibus, item in accessione continuarum. Est idem frequens in doloribus hæmorrhagiis hæmoptysi mensiumque & hæmorrhoidum profluvio.

VII. Quibus in cute spasmus instat, hisce extrema frigent livescunt ungues, & corpus inhorrescit. Sanguis vero a summa cute ad præcordia frigoris vi compulsus, in iisdem ardorem primum atque æstum, mox anxietates concitat.

VIII. Ex adfectibus nullus perinde hoc malum excitat, quam ipse terror, qui percussos ita graviter adficit, ut nec quidquam sudoris dimittatur. Provenit etiam spasmus cutis a frigore & a ventis septemtrionalibus, quippe constricta a circumfusi aeris vehementia cute, sudoris humor, quo madet alioquin cutis, intercluditur.

IX. Sunt proclives ad hoc malum præter ceteros ii inprimis, qui delicatiori molliorque fibrarum sensu pollent, & membranas habent mobiles ac teniores.

X. Si urina ex spasmo ferri desinit, hisce fere indiciis spasmus deprehenditur: Fit gravis circa lumbos dolor, idemque regionem iliacam, qua renes atque ureteres positi sunt, obsidet. Omnis enim doloris natura est constringere. Si vesica ejusque sphincter patitur, indicio est dolor & tensio circa pubem, parum quoque urinæ idque cum dolore destillat.

XI. At si spasmus ipsos renes obsidet, per quos fecernitur urina, tenues dilutæque urinæ adparent, cum manifesto argumento spasmi ferocientis. Inde non obscura ratio est, cur in ipso impetu mali hypochondriaci vel hysterici ejusmodi urinæ prodeant, quippe ob constrictos spasmo renes nihil cras-

C

fioris

floris substantiæ dimittitur. Eademque de causa in passionibus acutis malignisque febribus minus læta adnunciant, æstu præsertim corpus extorrente. Namque & spasmo interiora teneri significant & delirium adpropinquare.

XII. Si ductus biliarii, per quos in duodenum bilis descendit, spasmo occluduntur, æque vehemens malum suboritur, quod icterum nominant. Color autem hunc morbum maxime detegit, qui cum in cetero corpore, tum in oculis maxime luteus adparet. Solet accedere præcordiorum dolor circa scrobiculum cordis defixus, spiritus difficultas vomitus urina crassa biliosa alvusque alba excernitur.

XIII. Ex spasmo hunc adfectum oriri, tum recte prædixeris, si vomitus si ventris tormina purgationem vehementem consequitur. Maximeque omnium ex spasmo provenire cognoscitur, si post gravem iracundiam attentat, item si hypochondriaco & hysterico malo jungitur, vel si eos urget, qui febre biliosa alvoque dura conflictantur.

XIV. Frequentius hoc malum incidunt cacochymici, & qui sensibiliore natura præditi sunt, & levi suborta causa animi perturbationibus sese permittunt. Ab eodem metus est iis, quibus hepar non integrum est, vitio in illo delitescente. Unde Hippocrates Aphor. 12. sect. VI. perniciosissimum judicat, in morbo arquato durum fieri hepar.

XV. Solet icterus adesse febribus tertianis, continuis ardentibus & biliosis. Quod non alia de
cau-

causa accidit, quam quod in hisce malis ventriculus ventriculoque proximum duodenum cum ceteris intestinis sævo spasmō contrahatur. Neque alia causa subest, quod icterus inflammationi ventriculi interdum jungatur, cum & in hoc adfectu a spasmō vicina viscera inprimis duodenum comprehendantur.

XVI. Sequitur frequenter hæc passio icterum morsumque animantium, quæ ira efferbuerunt. Cujus rei non alia ratio reddi potest, quam spasmus ventriculi & prioris intestini. Commodissimumque est, id mali genus ex spasmō ventriculi & intestinorum derivare.

XVII. Menstrua vel lochia suppressa identidem ex spasmō uteri plerumque accidunt, dum constrictis nerveo fibrosis ejus partibus, sanguis non transmitti potest. Quæ quidem ita se habere experientia cotidiana loquitur, siquidem frequenter experimur, subito a causis externis, quæ spasmō inprimis nocent, hoc malo mulieres implicari. Ita sæpe fieri solet, ut post admissum frigus præter spem salutaris hic fluxus deficiat, id quod malo suo experiuntur mulierculæ, quæ ad frigidum potum statim transeunt, ubi choreis vel aliis vehementioribus commotionibus incaluerunt. Cujus rei & animi adfectus testimonium esse possunt, quippe hi, cum inprimis spasmō inimici sint corpori, solemnem hanc purgationem mirifice perturbant, sanguine quo per menses exsolvi debebant feminæ, ad alias partes divertente. Ejus generis est

inprimis terror, ut reliquos qui non minus ad gignendum hunc adfectum faciunt, in præfenti taceamus.

XVIII. Ubi itaque ex spasmò hic adfectus incidit, non raro fieri solet, ut compressis uteri vasis ad remotiores partes sanguis depresso per insolitas vias & ubi alioquin penetrare posse vix credideris, extundatur, osculis venarum ruentis sanguinis impetu patefactis.

XIX. In hysteriis & hypochondriacis minus recte plerumque procedunt menstrua, siquidem ob spasmos, quibus ejusmodi corpora vitiosa sunt vel justo parcius vel copiosius profluunt. Vbi enim spasmi remotiores partes urgent, sanguis cum impetu ad inferiora & ad uteri partes delabatur, cujus moles, dum intra angusta vasorum non capi potest, distentione facta venas aperit & in magna copia prorumpit. At ubi spasmi ipsum uterum premunt, ob constricta vasa sanguis exire non potest, unde relicto solemni itinere ad superiora ventriculum lienem hepar ceterasque partes divertit, spasmi violentia ad illa loca declinatus.

XX. Aliud grave malum ex spasmò proficiscitur, hæmorrhoidum nempe suppressio, cujus causa a spasmò velur a capite ac fonte omnium malorum recte deducitur. Nam si intestinum rectum vel colon spasmò adficitur, necessarium est, ut sanguis qui per illius vasa alias effunditur, retineatur. Idque etiam accidere solet in inflammatione & dolore atrociorum intestinorum.

XXI.

XXI, Ubi igitur sanguini exitus per anum ademptus est, depulsa in præcordia materia, subiti gravissimique morbi invadunt. Ejus fortis sunt præcordiorum anxietas spirandi angustia tormina cachexia arthritis maxime omnium hydrops.

XXII. Hypochondriacis, quibus ob imbecillitatem viscerum familiaris est hæmorrhoidum fluxus, sæpissime idem cum summo valetudinis detrimento supprimitur. Neque vero id aliunde accidit, quam ex spasms, quorum tyrannidem hæc corpora imprimis sustinent ac patiuntur.

XXIII. Quod de ceterarum excretionum suppressione diximus, in adstrictione alvi etiam valet, cujus causa frequentissime a spasmo dependet. Neque enim exigenti hujus rei causam materia solum contemplanda est, quæ omnino copia & mole sua alvum obstruere potest, sed ad spasnum etiam, qui ex motus vitio oritur, curiosus oculus est deflectendus. Itaque si hic oberrat intestinis, si earumdem tunicas adgreditur, alvus omnino indurefcit, motu peristaltico, qui excretiones maxime juvat, labefactato.

XXIV. Exercet dura alvus in epilepsia, convulsionibus adfectu hypochondriaco, hysterico ceterisque passionibus, quæ ex spasms velut perenni fonte profluunt. Inde est, quod in omni graviore dolore, (dolor enim ex spasmo provenit) alvus contrahatur. Ita in vehementi capitis dolore in calculo reliquisque doloribus plerumque ad officium cogenda est, cum

ob vehementem intestinorum strictionem nihil emitatur.

XXV. In omni fere febre alvus consistit, quod non tam ex defectu humidi, licet hoc a nimio fervore absumatur, quam a spasmo evenit, siquidem in hisce morbis fibrosum nervosumque genus maximis distentionibus debilitatur. Id quod cum in omni febris accessione occurrat, tum imprimis fieri amat in ipso horrore febres præcurrente.

XXVI. In colica convulsiva, præsertim ubi ab exceptis ore saturni fumis contrahitur, pertinacissime alvus adstringitur, non nisi magno negotio emollienda. Atque etiam commune est in omni colico morbo, eandem ita comprimi, ut nec tenuem fistulam, per quam clyster infundi possit, eo tempore admittat.

XXVII. Ubi valentiore medicamento alvus commota fuit, per aliquot post ejus usum dies eadem non descendit, quia remedii violentia intestinorum membranæ contractæ illam strictionem adhuc retinent, exitum stercoreibus intercludentes.

Curatio,

Quod ad medicinam pertinet, qua excretionibus revocari possint, non minus illa varia est, quam ipsa excretionum natura. Igitur si sudor ex spasmo febrili supprimitur, hanc inire oportet curationem,

L.)U-

1.) Utile est balneo uti laconico, & extremas partes præsertim pedes ex aqua calida fovere, ut relaxatis quas spasinus contrinxerat, partibus humor eliciatur.

2.) Ubi summa cutis inhorruit, diligenter velandus est æger, ne quid ad eum frigoris adspiret, optimumque est in ejusmodi casu, sub aerè temperate humido & calido ægrotum habere, frigido & calido nimis aere cum cura evitato.

3.) Si spasmus ex dolore vehementi vel calore præter naturali oritur, & exinde humor noxius intra corpus remanet, sequenti pulvere eundem convenit leniter evocare: Recipe antimonii diaphor. cornu cerv. usti ana drachm. j. nitri purif. cinnabar. nativ. ana gr. ʒ. essentia anodyn. gutt. ʒ. m. f. Pulvis divid. in doses quatuor & ex aqua flor. sambuci propinetur.

II. Si ex terrore subito sudor deficit, leniter eundem movere præstat, datis ejusmodi remediis, quæ sanguinem terroris vi ad præcordia compulsum cuti externisque partibus reddunt. Quo sine commendanda sunt sic dicta bezoardica, it. aqua liliorum convallium spirituosa cui liquor bezoardicus, vel spiritus anodynus mineralis D. Præsid. adjiciatur. It. Pulvis Marchiæ onis.

III. Solet plerumque fieri, ut, si sanguis adæptis venarum osculis ex parte aliqua corporis copiose fertur; extrema corporis refrigerentur. Quod ubi incidit, in balneo desidere oportet, & inferiores partes in aquam calidam demittere.

IV.

IV. Si urina non redditur, vel difficulter destillat a spasmo retenta, istum hæc curationis ratio locum invenit.

1.) Ad deliniendum spasnum magnopere conducit clystere oleoso alvum emollire. Talis est, quem infra posuimus, cum de solvenda alvo differimus.

2.) Oportet, ubi adfecti sunt ureteres spasmo, sæpe in balneum descendere, & calido vapore constrictas partes relaxare, ut urina educatur. Commodissimum etiam est cum alio tempore tum ab ipso balneo inferiores partes ex oleo liliorum alborum hyosciami ceterisque quæ huic scopo inserviunt inungere.

3.) Interne oleosa merito suo commendationem merentur, uti sunt oleum amygdalarum dulcium. Neque minus adlevamenti præstant anodyna, inter quæ spiritus mineralis anodynus Domini Præfidis jure nominari debet, multis multorumque experimentis comprobatus.

V. Si occlusus spasmo sphincter urinam exituram reprimat, nihil æque prodest, quam unguenta ex axungijs & oleis emollientibus inferiori ventri admoveere. Neque alienum est linteum lacte madefactum, in quo herbæ emollientes coctæ sint, pubi tepide imponere.

VI. Si icterus ex spasmo ductuum biliariorum originem trahit, optime discutitur per anodyna quippe quæ sedando spasnum consuetum iter bili aperiunt. Quod animadversum est in primis a Cl. Sylvio, qui exinde in hoc adfectu emulsionem ex semine cannabis item crocum unice commendat. Nos pulverem

rem præcipitantem nitrosum, cui dimidium granum theriacæ cœlestis adjectum sit, laudamus. Recte etiam externe cataplasma anodynum injicitur, egregii-que idemtidem usus est sacculus herbis anodynis repletus, quem ex lacte coctum dextro lateri & scrobiculo cordis decet adplicare.

III. Iidem pulveres, quorum mentio facta est, egregie coercent malum, si febris biliosis ardentibusq; accedit, vel ubi vehementem iracundiam sequitur.

IV. Quod si menstrua non recte fluunt, spasmis uterum turbantibus interne dari debent medicamenta antispasmodica. Quem in censum numerandum inprimis castoreum & crocus it. essentia antispasmodica Dni. Præsidis. Neque vero semper sufficiunt hæc remedia, sed oportet interponere absorbentes pulveres nitrosos cinnabarinos, habita etiam victus ratione.

V. Quoties ex vicino uteri spasmò alvus etiam adstringitur, uti plerumque adsolet, oleosis clysteribus solvenda est.

VI. At ubi spasmus ex detento intra venas uteri sanguine provenit, mature ad Venæ sectionem decurrendum est, qua sola sæpe post breve tempus fluxus hic revertitur, utero a mole sanguinis per hoc auxilium liberato.

VII. Non dissimilem curam postulat hæmorrhoidum suppressio, quippe & in hac si redundat nimium sanguis, aperta vena educendus est. Deinde auxilio sunt similiter pulveres absorbentes, nitrosi quibus acidum, quod spasmum auget, mirifice infringitur.

IX. Si exulceratio in intestino recto latet, immittendum est oleum lini vel vitellor. ovor.

D

IX.

IX, Quando alvus ex strictura tunicarum intestinalium non dejicitur, solvenda est clysteribus ex meris oleis adparatis. Quorum exemplum sequens præbet: Recipe olei chamomill. coct. anethi cocti lini cocti ana uncias tres, essentiæ castorei drachmas ij. olei carvi destillati drachm. unam m. f. l. a. enema. Juvat enim clystere emolliente id facere, modo oleis bene abundet.

X. Cui ex spasmo alvus intenta est, huic expedit balneo fovere corpus, in quod emollientes herbæ injiciantur. Aptæ etiam sunt inunctiones alvo relaxandæ ex oleis emollientibus factæ.

XI. Ad restituendas ventris excretiones valet etiam sequens decoctum laxativum: Recipe ficuum passul. majorum mannæ electæ singulorum unciam unam semis, coque ex aquæ communis uncis VI. in funde foliorum fennæ drachmis ij. rhabarb. drachmis ij. Colaturæ adde arcani duplicati cremoris tartari ana drachmas i. aquæ cinnamomi c. v. unciam semis m. potest dari ad uncias ij.

Monita & Cautela.

In moliendis excretionibus sequentia observare oportet.

1.) In omni sudoris suppressione, quæ a spasmo a doloribus & in principio febrium accidit, perniciosum inprimis est, per spirituosa calidiora vel per volatilia sudorem excitare. Nam ejusmodi remediis augetur magis æstus, ideoq; necessarium est iisdem abstinere.

2.) Minus etiam convenit majori vi regimineque calido frictionibus calidioribus motu humorem ad interiora, repressum ad corporis ambitum provocare. Ideo-

Ideoque pessimo exemplo agunt, qui consulturi ægro-
tis pannis atque vestimentis eos involvunt, vel quod
pejus fere lectorum mole tantum non opprimunt,
conclavi insuper calore exæstuante.

3. Quod modo monuimus, diligentissime in-
primis notare oportet in variolarum morbillor-
umque principio. Incredibile enim est, quantum
in ejusmodi morbis noceat nimius calor, uti jam olim
V.Cl. Sydenhamius adnotavit. Neque minus nocet,
in principio horum exanthematum, cum pori adhuc
clausi sunt, per fortiora auxilia per sudorifera, uti
vocant, sudorem quovis modo excutere. Tutius est
id facere, ubi spasmi se remiserunt, idque blandis a-
nodynis ac diaphoreticis, quæ sudorem leniter mo-
vent, non vehementer eum expellunt. Inde est,
quod & opium vehemens alioquin medicina, tali in
casu diaphoreticam virtutem induat, quod sedando
spasimum exitum sudori aperiat.

4. Si pori cutis contracti sunt, seponendum
plane est vinum, quippe tunc adhibitum instar vene-
ni corpus adgreditur. Eodemque tempore vitanda
omnia calidiora, uti infusa herbarum veronicæ Thee.
At ubi sudor jam manere incipit, tunc & ad vinum
& reliqua revertendum est, quod hisce fluens jam su-
dor largius prorumpit.

5. In principio febrium intermittentium nun-
quam tuto fortiora sudorifera adhibueris, quippe febrili
æstui, qui jam exurit præcordia nihil aliud quàm alimen-
ta præbent in majus incendium flammamque exurgendi.

6. Bene Riverius in observationibus suis prodi-
dit, multos levatos fuisse ab urinæ suppressione ali-

quot laudani opiatigranis exhibitis. Quod intelligendum est de ea urinæ retentione, quæ ex spasmo vel dolore excitatur, ubi anodyna, uti supra ostensum fuit, non mediocriter præstant adlevamentum. Igitur emulsiones ex femine papaveris, aq. flor. sambuc. ac aciarum cerasorum nigrorum in ejusmodi adfectu singulare ferunt auxilium, non alia de causa, quam quod emolitis inde spasms sponte urina delabatur.

7. Omnia acriora pellentia quæ valide urinam movent, adeo non proficiunt in hoc adfectu, ut noxiosissima potius sint, quippe intendendo spasmos malum exasperant. Quare vitare oportet spiritum terebinthinæ oleum succini juniperi & quæ vehementer vesicam stimulant.

8. Si a plethora, uti sæpissime fieri amat, hic adfectus nascitur, relictis omnibus sanguis, aperta vena detrahendus est.

9. Illud etiam in stranguria & spasms ureterum, observandum ne falsa suspitione quasi calculus vesicæ inhæreat, adducti catheterem immittamus. Irritata enim hac violentia membranæ magis, in dolorem exardent.

10. In ictero, qui ex spasmo incipit, perniciofa sunt omnia falina salia volatilia & validiora purgantia, utpote quibus spasmodorum furor magis inflammatur. Utilius est, post clementem alvi ductionem quæ ex rhabarbaro commodissime fieri potest, convenienti medicina spasmos remove.

11. Neque ignorare id oportet in ciendis, ubi suppressa sunt, menstruis, quippe in tali casu omnia pellentia sedulo explodenda sunt. Itaque omnia medicamenta quæ ex myrrha succino sabina præparantur

tur item eleixiria balsamica spirituosa sunt fugienda.

12. Si ob vehementem dolorem vel gravia tormina menstruorum purgatio desinit, commodissimum est, oleo multo amygdalarum dulcium epoto, malo succurrere. Neque segnius auxiliatur sperma ceti cum oleo chamomil. vel millefolii datum,

13. In hæmorrhoidibus suppressis vitanda sunt idemtidem aloetica acriora, & quæ vehementer alvum deji-
ciunt. Maximeque id observare oportet, si metus est, ne inflammatione intestinum rectum detineatur.

14. Alvi dejectionem sæpius impedit acidi abundantia intra ventriculum, igitur sublato acido per absorbentia sponte alvus resolvitur.

15. Post iracundiam alvus nonnunquam comprimitur, spasmo turbata, & tunc optimum est, ubi primum sensit aliquis, lapides cancrorum cum nitro mixtos adsumere.

16. Sal volatile oleosum & essentia castorei cum tinctura tartari mixta in hypochondriacis egregie interdum alvum obstructam discutunt. Cujus rei quidem ratio non e longinquo petenda est, quippe hæc remedia avertendo spasmos exitum sordibus recludunt.

17. Nunquam ad validiora purgantia drastica deveniendum est, si ex spasmo alvus constitit. Eaque lenioribus laxativis potius movenda est, quale est, quod paulo ante commemoravimus.

18. Pomorum Borstorianorum succus, it. ficus passulæ pruna manu ventrem egregie emolliunt, præsertim si inter cibum adsumuntur.

19. Alvum etiam potus calidi copia facile fusio-
rem præstat, uti in potu veronicæ Thee, Coffee a-
bunde

bunde experimur, si copiosius ejusmodi aquæ ingeruntur. Eademque ratio est, cur thermæ & acidulæ id faciant, cum & aquarum mole distendant alvum & calido vapore fibras relaxent, unde sordes promte expelluntur.

20. Necessaria est observatio in alvi duritie, ne nimii simus in clysteribus injiciendis. Sique placet ejusmodi remediis insistere, opera tamen danda est, ne qua acriora nimiusque humor admisceantur.

CAPUT III.

D E

AFFECTU SPASMODICO VAGO.

OBSERVATIONES.

Est aliud spasmi genus par ceteris ferocitate, quod merito vagum dixeris, priores nostri *Grubel-franchet* adpellarunt. Idque non minus membra adficit, molestissime corpus detorquendo.

I. Infestum est hoc malum ut ceteri spasmodici adfectus membranaceis nervosisque corporis partibus, neque certa ei sedes, sed mira volubilitate totum corpus pervagatur. Modo enim caput adpetit, modo in præcordia grassatur mox ad inferiora & externa refugit, ibique varia mala machinatur.

II. Ubi itaque abdomen corripit, sequuntur tormina vaga & colica fixus lumborum dolor, alvus inflatur & ita sæpe constringitur, ut nec tenuissima fistula possit anum subire. Præterea præcordiorum adest anxietas validus arteriarum circa dorsum pulsus, sæpe etiam glandes & enemata vi spasmodorum ad superiores partes pulsa, quod sædum plane, vomitu ejiciuntur.

III, Quando mediam regionem hic adfectus in-

va-

vadit, cordis fit palpitatio ejusque tremor item syncope spirandique angustia cum metu quasi jamjam oppressuræ suffocationis.

IV. At si ipsum caput cerebrique membranas adoritur, præter melancholiam summamque animi tristitiam phantasia perversa assidua vigilæ, hemicrania vertigo sensuumque torpor & desperatio emergunt.

V. Mirabile etiam illud, quod huic malo insoliti sæpe morbi sese adfocient. Videmus enim, varia phasmata ægros sibi imaginari, & nunc insomniis nunc spectris variis inquietari. Et quod portentis instar esse solet, futura prænunciant, peregrinas linguas strepunt, aliorumque voces, acutissimis auribus accipiunt. Inde non vanum est proverbium, quod vulgo circumfertur melancholiam esse balneum diaboli.

V. Ubi spasmus ad nervorum principium penetrat, & ipsos nervos, sensoriis consecratosprehendit, plerumque catalepsis adpropinquat. Rigent tum oculi ad formidinem usque visentium, & in quocunque corporis situ ægros malum occupat, in eodem eos retinet, omni sensu destitutos.

VII. Si ipsum domicilium nervorum spinalem nempe medullam spasmus infestat, tum quidem resolutio nervorum spuria apoplexia convulsiones capitales ejusque miseræ contorsiones oriuntur.

IIIX. Quando hic spasmus in principium nervorum opticorum incidit, plerumque visus imminuitur, altero ex oculis vitiat. Sæpe etiam ubi uterque oculus adfligitur, lumen omne extinguitur, perpetuoque caliginis & tenebris adfecti devoventur.

IX. Quoties relictis interioribus ad extremas
par-

partes hic spasmus se profert, non minorem iisdem
stragem atque cladem molitur. Sævi enim truces-
que in articulis & musculis dolores fiunt, qui ple-
rumque in tumores terminantur.

X. Gentilitium hoc malum est, nec per hereditatem
solum ad liberos redit, sed per longam generis seriem
quasi per manus posteris traditur.

XI. Inter causas quæ hunc adfectum proferunt,
merito primam nominamus hæmorrhoidum vel men-
sium suppressionem, & plethoram. Accusanda et-
iam intemperantia, immodica venus, meraci vini po-
tio, nimiusque acidorum usus; quæ omnia amplam
huic malo præbent occasionem, sæpe quoque a repres-
sis excretionibus v. g. a sudore pedum cohibito, id
ipsum corripere novum non est.

XII. Per certos temporum circuitus de solemnibus
spasmodicorum adfectuum more hæc passio repetit,
maximeque sub certis lunæ positionibus & inæqualita-
te aeris vires resumit atque renovatur.

XIII. Adventantis hæc fere signa sunt: Extrema frigent
alvus intenditur, eademque strepit neque flatus neque
stercora emittens. Vexant præterea tormina cordis an-
xietas & tremor & ubi ad cerebrum grassatur vomitus
consequitur.

XIV. Ubi ructus vel flatus prorumpunt, indicio est ma-
lum mitescere. Quod ubi desæviit, corporis excipit las-
situdo, cutis velut bile suffusa flavescit, appetitus languet
& circa hypochondria molesta gravitas persentitur.

Curatio.

Considerata morbi hujus natura, ad ipsam cura-
tionem ejus pergimus, qui cum gravis periculiq; plenus
fit

fit, ad tollendum seum summum studium est adferendum. Igitur primum est, ut sanguinis motus, qui ex spasmodorum vehementia minus æquabili cursu corpus perluit, in pristinum vigorem restituatur. Cui quidem rei impetrandæ necessariū est, ut nervosum genus imbecille admodum & ad spasimum pronum, omnimodo confirmetur, detracta spasimis materia. Quo casu ante omnia providendum, ut obstructions, quæ viscera glandulas & emunctoria occuparunt, prudenti ratione discutiantur. Itaque ante omnia temperanda est acris & biliosa humorum colluvies, mox ipse fons malorum exhauriendus, canale alimentorum à cruditatibus recte expurgato.

I. Auspiciū proinde curationis a sanguinis deductione capiendum est, pertusa in brachio vel pede vena. Eodemque loco, quo inciditur vena, amplior plaga infligenda est, ut crassus sanguis qualis est ejusmodi corporum, promptius exeat. Juvat vero sanguinem aliquoties per annum mittere, maxime circa æquinoctia.

II. In hoc adfectu in primis intueri oportet, num menstrua & hæmorrhoides quæ alioquin fluxerunt, recte se habeant. Quod si compertum est, hanc salutarum purgationem interceptam esse, protinus curandum, ut fluxus revertatur. Et ad hæmorrhoides quidem ciendas expeditissimum est, post V. S. nem hirudines ano admove. Ad menses vero provocandos præter eandem sanguinis deductionem opus est ire in balneum & ex calida aqua inferiora fovere, ut sanguinis aditus avertatur. Post hæc adjicienda, quæ menses ducunt medicamenta, qualia sunt, quæ ex myrrha croco succi-

no componuntur, neque inconueniens est, pessum utero indere.

III. Imminuitur hoc malum egregie, interdum etiam ex toto evellitur, epotis acidulis vel aliis aquis salubribus. Quare merito commendandæ sunt acidulæ Wildungenses & Tenstadianæ, quæ, si à ceteris, quæ nocent, æger sibi temperet, aculeos dolorum mirifice obtundunt infringuntque. Post acidulas balnea naturalia experiri oportet, & ex his Töplicensia & Hirschbergensia merito collaudantur.

IV. Magnopere etiam in hoc adfectu prodest, singulis mensibus, dato medicamento, alvum exinanire, idque non valido pharmaco facere convenit, sed leni laxativo, quale est decoctum, quod supra proposuimus. Præstat etiam sub plena luna & ubi tempestas fœda & varia inciderit, alvum moliri.

V. Ad acrimoniam humorum deliniendam salutare est in hoc adfectu, lacte caprino vel asinino liberalius epoto, corpus eluere, experimentisque constat, multos hoc malum hujus curæ beneficio evasisse. Neque ignorare oportet, biliosioribus serum lactis magis convenire, idemque præferendum esse, si ductus biliarii extregendi atque emunctoria recludenda sunt, in primis si in æstivum tempus incidit curationis necessitas.

VI. Tutissimum hoc curæ genus est adulto vel præcipiti vere, idoneumque; maxime, serum lactis cum succo limonum mixtum ad cyathos binos vel tres forbere. Miscendi ratio hæc est: Recipe feri caprini libras V, succi limonum recentium uncias ij, conservæ rosarum vel violarum unciam unam semis. m.

V. Si lienis tumor vel obstructio subest, ad re-

removendas obstructions vix præstantius remedium est chalybe, unde hoc vinum merito commendamus: Recipe rad. Zedoar. cichorii ana unciam semis, summitat. centaurii minoris fl. hormini ana p. IV. corr. citri recent. unciam semis cost. arabici cortic. sassifr. cardamom. ana drachmas iij limaturæ martis unciam semis, passul. minor. uncias ij vini Rhénani mensuram unam m. lenique calore digesta ad usum reserventur.

VII. Ubi ex collecta intra primas vias humorum mole suffocationis metus est, educere sordes oportet, pleniore vomitu per lene emeticum excitato.

IX. In omni graviore dolore inter cutem articulosque sævientè efficacissimum est, externis partibus hoc imponere linamentum: Recipe aquæ Anhaltinæ uncias duas Sp. lumbricor. terrest. volat. unciam sem. balsam. Peruvian. olei nucist. express. ana drachm. unam semis. m. Lumbricalia etiam interne & externe sunt egregia.

Cautelæ & Monita.

I. Ad balneorum usum non temere statim transeundum est, sed bene providendum, ne repleto sordibus ventriculo, vel sanguine impuro existente hoc curationis genus ineamus. Verendum enim est, ne, ubi quid ejusmodi vitii in corpore hæreat, materiæ malignitas quæ in certa parte desidet, per totum corpus diffundatur remedii virtute excitata.

II. Quod idemtidem circa lactis curam præcipiendum est, ad quam non prius accedendum est, nisi aliquot ante diebus primæ viæ ab humorum colluvie expurgatæ sint, ventriculoque & intestinis ceterisque partibus sua constet integritas. Ita.

III. Itaque minus consulunt ægris, qui in febris lentis, in viscerum obstructionibus, & ubi acidi copia ventriculus redundat, statim ad depellendum spasum lactis curam sudent, ad causam seriem parum respicientes.

IV. Si conjectura est, vermes intestinorum sinus tenere & velut ex latebra corpus spasmo subinde infestare, optimū est, mercurio dulci enectos expellere.

V. In adfectu melancholico abstinendum ab omnibus calidioribus, volatilibus spirituosis nervinis balsamis, quia periculum est, ne tam vehementibus remediis furor spasmodum magis accendatur.

VI. Si alvus nimium exarescit, clystere emolliente injecto eandem liquidiorē reddere oportet. Adjicere etiam interdum absorbentia prodest; ut eorum usu ventriculus ab acidi copia velut vinculo soluta molesto onere se expediat.

VII. Quantum ad diætā pertinet aer ægris purus serenus & temperatus unice prodest, vitato humido crasso & nebuloso. Victus sit facilis & parcus, vitandi cibi acidi viscosi & qui difficulter concoquuntur. Removenda etiam omnia vina dulcia & potus nimius; potui vero dari debet aqua, in qua ferum candens subinde extinctum sit, quæ vel præcipue obstructionum vincula solvit.

VIII. Animi hilaritas in ejusmodi morbis maxime sudenta est, & omni modo ad laborandum ut dejectus melancholicorum animus erigatur. Motus corporis sit moderatus, vitetur, utpote quæ noxissima & non animi modo sed & corporis nervos, qui in hoc malo ad prime adfecti sunt, elidit inciditque. Postremo confert pleniore somno ægrum nutrire, eumque capere sub aere subtiliori. Quæ omnia si recte observata fuerint, præter spem interdum accidit, ut tam difficile etiam tamque vehemens malum finiatur.

Vh 214

ULB Halle
005 368 995

3

SB

N.C.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
SISTENS

**COMPENDIOSAM
ET CLINICAM AD FE-
CTUUM SPASMODICORUM
PRAXIN CUM CAUTELIS,**

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIAE, MARCHIONE BRAN-
DENB. CETERA,
PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO,
CONSILIARIO ET ARCHIATRO REGIO,
MEDICINÆ ET PHIL. NAT. P. P. h. t.
DECANO.

*PRO ADIPISCENDIS SUMMIS IN ARTE
SALUTARI HONORIBUS*

Ad d. Novembr. MDCC VII.

horis ante & pomeridianis

Publico eruditorum iudicio examinique
tradet

CHRISTIANUS ALDE,
VRATISLAVIENSIS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Typis JOANN. GRVNERI, Acad. Typogr.